

Asia: VN/19970/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta annetun lain kumoamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Rikoksettoman elämän tukisäätiö (RETS) on voittoa tavoittelematon organisaatio, joka tukee rikostaustaisia henkilöitä tarjoamalla asumisen tukipalveluja, kuntoutusohjelmia, neuvontaa, ohjausta sekä koulutusta ammattilaisille ja päättäjille. RETS tekee tiivistä yhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa kehittääkseen tukipalveluja ja vähentääkseen uusintarikollisuuden riskiä. Suomessa noin kolmannes vangeista vapautuu ilman asuntoa, mikä lisää merkittävästi uusintarikollisuuden riskiä.

RETS on aktiivisesti tehnyt yhteistyötä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) kanssa parantaakseen vankilasta vapautuvien asunnonsaantia ja tukeakseen heidän palaamistaan yhteiskuntaan. Tämän yhteistyön tuloksena ARA on muun muassa julkaissut päivitettyt asukasvalintaohjeet, jotka huomioivat erityisryhmät, kuten vapautuvat vangit, ja korostavat yhdenvertaisuutta asukasvalinnassa.

Rikoksettoman elämän tukisäätiö suhtautuu kriittisesti ARAn tehtävien siirtoon ympäristöministeriöön. Siirrolle ei ole esitetty riittäviä perusteluja, ja olemme huolissamme sen mahdollisista kielteisistä vaikutuksista rikostaustaisten henkilöiden asunnottomuuden ehkäisyyn ja uusintarikollisuuden vähentämiseen.

ARA on ollut keskeinen toimija asunnottomuuden ja segregaaation ehkäisyssä sekä asunnottomuuden poistamisessa, ja sen asiantuntemus on ollut ratkaisevaa.

On tärkeää, että uusi organisaatio säilyttää ARAn asiantuntemuksen ja jatkaa rikostaustaisten henkilöiden pitkäjänteistä tukemista. Asunnottomuuden ehkäisyssä ja asuntopolitiikan kehittämisessä on välttämätöntä laaja-alainen yhteistyö. ARA on toiminut keskeisesti eri sektoreiden

kanssa, erityisesti Asunto ensin -mallin juurruttamisessa. On tärkeää, että uusi organisaatio sitoutuu monialaiseen yhteistyöhön ja hyödyntää kaikkien osapuolten asiantuntemusta. Erityisesti ARA on tehnyt tiivistä yhteistyötä Rikoksettoman elämän tukisäätiön Vapautuvien asumisen tuen verkoston (VAT) kanssa, joka pyrkii vähentämään vankilasta vapautuvien asunnottomuutta ja uusintarikollisuutta.

Siirtoon liittyvä siirtymävaihe on kriittinen. On varmistettava, ettei siirtymävaiheessa synny katkoksia yhteistyössä, jotka voisivat johtaa rikostaustaisten henkilöiden asunnottomuuden kasvamiseen ja lisätä uusintarikollisuuden riskiä. Kaikki ARA kehittämä asiantuntemus, tiedot ja verkostot on siirrettävä saumattomasti uuteen organisaatioon. Tämä koskee myös olemassa olevia kumppanuuksia. Ehdotamme, että siirron vaikutuksia seurataan systemaattisesti erityisesti rikostaustaisten henkilöiden näkökulmasta. Seurannan tulee sisältää vaikutusten arviointi erityisryhmien asunnottomuuden poistamisen ja yhdenvertaisuuden kannalta. Jatkuva seuranta ja arviointi auttavat tunnistamaan ongelmakohtia ja mahdollistavat nopean reagoinnin, jos siirto ei suju suunnitellusti.

Olemme huolissamme siitä, että siirto voi heikentää erityisryhmien, kuten rikostaustaisten, mahdollisuuksia saada asuntoja. ARAn sulauttaminen ympäristöministeriöön saattaa hajauttaa asiantuntemusta ja heikentää asuntopolitiikan toimeenpanon pitkäjänteisyyttä. ARA on ollut toimeenpaneva elin, joka on keskittynyt käytännön toimeenpanoon ja rahoitukseen, kun taas ympäristöministeriö vastaa lainvalmistelusta ja strategisesta ohjauksesta.

Muutos tarkoittaa, että ARA toimeenpanovastuu siirtyy osaksi ministeriön laajempaa hallintokokonaisuutta, mikä voi vaikuttaa sen kykyyn säilyttää asiantuntemus ja itsenäisyys. Uuden elimen tulee säilyttää kehittämismyönteisyys ja erityisryhmien tarpeiden huomioiminen. Rikoksettoman elämän tukisäätiö on huolissaan siitä, että esitysluonnoksessa ei kuvata, miten ARAn tehtävien siirto ympäristöministeriöön vaikuttaa valtion keskushallinnon tehtävien jakoon siten, että se säilyttää itsenäisyytensä ja riippumattomuutensa. Yhdistyminen ympäristöministeriön hallintokokonaisuuteen voi heikentää hyvän hallintotavan toteutumista.

Valtion asuntorahaston sulauttaminen valtion talousarvioon lisää epävarmuutta asuntopolitiikan rahoituksessa, mikä voi heikentää erityisryhmien, kuten rikostaustaisten henkilöiden, asunnottomuuden poistamisen ja yhdenvertaisuuden saavuttamisen edistämistä. RETS katsoo, että siirtoa tulee lykätä, jotta siirron valmistelu ja toteutus voidaan tehdä huolellisesti ja vaikutukset arvioida perusteellisesti.

Yhteistyön jatkuvuus, erityisesti rikostaustaisten henkilöiden asunnottomuuden ehkäisyssä, on ollut pitkäjänteistä ja tehokasta. Tämä yhteistyö, mukaan lukien VAT-verkoston työ, on turvattava siirron yhteydessä. Siirron tulee turvata asuntopolitiikan pitkäjänteisyys, asiantuntemuksen säilyminen ja yhteistyökäytäntöjen jatkuvuus erityisesti rikostaustaisten henkilöiden asunnottomuuden poistamisen ja yhdenvertaisuuden edistämisen takaamiseksi.

Sunikka Sanna
Rikoksettoman elämän tukisäätiö sr